

POSLOVNA ETIKA 2016/2017

Ime i prezime	Andrej Jakovljević	Grad	Beograd
Škola	Matematička gimnazija	Razred	3d
Nastavnik	Anđelka Miladinović	God. rođenja	2000.

Jutros žurim na autobus, opet ću zakasniti u školu. Gužva i metež. Rukom se pridržavam za lepljivu šipku gradskog autobusa. Pokušavam da održim ravnotežu u telu, ali i u glavi. Osećam jak i oštar miris kolonjske vode. Uredno savijene novine pod miškom, odelo šiveno u nekoj fabrici, davno, kada je sve moralo biti po JUS-u. Pogled mi privuče naslov i fotografija na sveže štampanom jutarnjem izdanju koje će gospodin pored mene čitati na nekoj terasi gde još služe *domaću tursku* (kakva simbolika apsurda!). Vraćam se novinskom naslovu. Veliki font praćen slikom nasmejanih žena koje poziraju. Sve isto obučene. Na njihovim novim, još krutim uniformama ističe se logo internacionalne kompanije. Tada sam prvi put video (pročitao) reč *urodnjavanje*. Pokušavam *negde* da smestim tu novu reč. Možda je ona rogotatni prevod neke nove kategorije u poslovanju? Pošto moja generacija lakše i bolje razume engleski nego maternji, baš kao što lakše usvaja tekovine zapadnog društva nego što razvija sopstvene, konačno saznadoh šta znači nova reč u originalu (*gender mainstreaming*).

Kasnije, mnogo kasnije toga dana, dok sam pomirljivo prelazio palcem preko ekrana telefona, prepoznadoh fotografiju koju sam jutros video u novinama. Strana kompanija koja se bavi proizvodnjom auto-delova zaposlila je 300 novih radnika. Nerazvijenoj opštini to će mnogo značiti. Velika većina novozaposlenih su žene. Zato ona nasmejana lica, jednako obučena, jednako srećna u svojoj nesreći. Sigurno da postoji razlog zbog kojeg je kompanija verovala će njihove minimalne zarade biti maksimalan motiv za veću produktivnost. Hoću da verujem da je poštovanje etike u poslovanju jedini način razvoja i širenja poslovanja. Bez poštovanja kodeksa poslovne etike, nema biznisa.

Etika je, kao filozofska kategorija, aksiologija ili teorija vrednosti. Možemo li onda etiku staviti uz poslovanje? Te dve, osnovne komponente etike, *šta je dobro* i *šta je ispravno* svakako nisu prioritet (naprotiv!) u vođenju biznisa. Pa šta je, onda, etički?

Dakle, posle istraživanja tržišta, menadžment kompanije je procenio da će određivanje rodni kvota pri zapošljavanju u korist žena doneti dobro i ženama i kompaniji! Tu onda ne bi trebalo da postoji dilema! Žene imaju razvijeno razumevanje za marginalizovan položaj i isključenost iz tokova društva. Zato su one indikator, lakmus papir za uključivanje i ostalih osetljivih društvenih grupa sa kojima su

kroz istoriju delile sudbinu. To je sigurno opravdani razlog što je kompanija pohvaljena kao društveno osetljiva! Tu, čini se, nema dileme. Ni one filozofske, niti one poslovne. Sve vođeno onom *jednim udarcem dve* (čitaj sedam) *muva!* Tako naš hrabri krojač uspešno pliva kroz polje kapitalističkih zakona poslovanja i profita.

Meni se, međutim, nameće jedno drugo pitanje: treba li deliti poslove na muške i ženske? Kao što svojoj deci, čim se rode, zavisno od pola, obojimo zidove određenom bojom i time ih sputamo i ograničimo im slobodu izbora sopstvenog puta. Kulturološki i istorijski, mi smo još na nivou da imamo dileme kao i predsednik uprave pomenute kompanije. Sigurno je tako, jer etičke dileme su predmet analiza i, na kraju, dovoljno zanimljive da budu tema i ovog eseja. Hoće li doći vreme kada će poslodavac radnika zapošljavati na osnovu njegovih stručnih kvaliteta, a ne na temelju njegove produktivnosti zasnovane na fizičkim predispozicijama? Utopija? Da, potpuno sam siguran da jeste.

Konkretno, na oglas su se javile žene, većinom. Dakle, i da nije bilo rodni kvota, ispunjena bi bila poslovna politika kompanije. Čemu onda dilema?! Niko nije vršio pritisak na njih da se prijave. Mislim, niko *iz kompanije* nije vršio pritisak. A pritisak je konstantan, jer kapitalizam poručuje ženama da treba da budu zadovoljne svojim položajem u društvu. Da zaista postoji razlog zadovoljstva, etičke dileme sa početka ovog eseja ne bi ni bilo. A žene su, u stvari, u društvu ugrožene – teže se zapošljavaju, lakše dobijaju otkaz, često nemaju prava na bolovanje. Kad ogolimo sve, kapitalizam u samoj svojoj suštini daje privid ravnopravnosti. Nije važno ko radi, sve dok se stvara profit!

Razmišljam da li bih i ja doneo istu odluku da sam na mestu predsednika ove kompanije? Odgovor je sigurno da! Jer da bi neko bio predsednik kompanije i rukovodio, sigurno je da njegove odluke nisu proizvod trenutnog stanja ili raspoloženja. Temeljene na strogim principima poslovanja, donete u skladu sa politikom firme i tako sprovedene. Kolike su šanse da ne budu uspešne? Statistički, zanemarljive. Etički je u poslovnoj politici držati se dogovorenog. A da li je bilo etički to što je dogovoreno? Na to pitanje, odgovor je možda slogan kompanije koja posreduje u zapošljavanju. Njen posao je da pronalazi radnike u skladu da potrebama tržišta. Njihov slogan je *naš radnik je kadar da uradi malo više*. Ljudi su resurs, kao nafta ili ugalj. Sve dok moto ne postane *naš radnik je kadar da uradi malo bolje*, dileme nema, sve u interesu profita!